

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

LIII. ÉVF.

KÖZLÖNYE

18. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☉ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. em.

☞ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék. ☜

(Telefon: 37-22.)

Fakereskedelem és faipar az 1913. évben.*)

II. Faipar.

Az 1913. évben a faipar helyzete a lehető legkedvezőtlenebb volt. Az általános gazdasági válság hatása alatt a faipar termékei sem a bel-, sem a külföldön nem voltak kellő mértékben értékesíthetők, mindenütt nagy készletek gyülemlettek fel, az árak csökkentek, az erősen korlátozott üzemek megdrágultak és a nagy nyers- és készárúkészletek révén jelentékeny kamatveszteség terheli az ipart. Ehhez járul, hogy az inkasszó a nagymérvű hitelkorlátozás, a gyakori hitelmegvonások s az ezek kifolyásaképp előfordult fizetéképtelenségek következtében igen rossz volt.

A munka és a foglalkoztatás hiánya oly nagy volt, hogy sokan munkásaik nagyobb részét elbocsátani kényszerültek; voltak vállalatok, amelyek rendes munkáslétszámuknak alig egynegyed részével dolgoztak és sokszor nem azért, mert munkájuk volt, hanem, hogy a minimumra redukált számú munkásaikat úgy-ahogy foglalkoztassák. Sok kisebb iparos teljesen beszüntette a munkát

*) A budapesti kereskedelmi és iparkamara évi jelentéséből.

s egyes szakmákban feltűnő az elmúlt év folyamán visszaadott iparigazolványok nagy száma.

Az üzemek forgalmának csökkenése az előző évhez képest egyesek szerint 35—50%-ra rugott. E tekintetben legtöbbit kétségkívül az *épületesztalosság* szenvedett, amely az építkezés szünetelése miatt csaknem teljesen munka híjával volt.

A válságosnak mondható kedvezőtlen viszonyok közepette különösen nyomasztó volt a faiparra az *osztrák ipar versenye*, amely a belföldinél kedvezőbb előfeltételek között dolgozik. A vám-külföldi készgyártmányokat legalább távoltartja a vám, azonban a félkészárukban, amelyeknek vámjá sajnálatosan csekély, a vám-külföld szintén sikerrel versenyezhet a belföldön. Első helyen áll e tekintetben *Németország*, amely a máshonnan bevitt fa feldolgozását félgyártmánnyá és ennek kivitelét készpénzzel szubvencionálja, azonkívül titkos refakciókkal segíti elő. Az érdekeltek ennél fogva kívánatosnak jelzik, hogy a kereskedelmi szerződések revíziójánál a német faipar térfoglalásának a félkészáruk vámjának fölemelésével gát vettessék.

A faipar prosperitását és fejlődését akadályozó tényezők sorában első helyen említendő, a *nyersanyag drágasága*, amelyért általánosan a fakartelt okolják. Különösen elkeseredett panaszok hangzanak fel amiatt, hogy a fatermelők értékesítési központja ugyanazt a fát drágábban árusítja a belföldön, mint Ausztriában. Azonkívül hátrányosnak mondják a szakkörök a faiparra nézve a fának tulságba vitt exportálását, amely a legjobb nyersanyagot vonja meg a hazai ipartól. Panasz hangzik fel a szakmából a hivatásos *egyeztető irodák ellen* amiatt, hogy az általános szorultságot és pénzhiányt meg nem engedhető módon a maguk előnyére kiaknázták és ezáltal a válság okozta bajokat tetézték. Ugyanis egyes ily irodák, mint nekünk jelentik, nem egy esetben tudomást szerezve egyik-másik cégnek pillanatnyi fizetési nehézségeiről, egyenesen rábeszéltek az illetőket, hogy nyílt fizetéseképtelenséget jelentsenek, kilátásba helyezve nekik az egyeztetési tárgyalások során — természetesen busás jutalék fejében — csóddal való fenyegetéssel a hitelezőket rábírní fogják követeléseik legnagyobb részének elengedésére. A fizetéseképtelenségeket is mesterséges módon szaporító s a hitelező gyárosokat és iparosokat súlyosan

károsító ezen tisztességtelen üzelmek ellen erélyes rendszabályok volnának foganatosítandók.

Némely részről panaszkodnak amiatt is, hogy a nagybankok olyan megbízható czégeket, amelyek bár pillanatnyilag készpénz híjával voltak, de egyébként nagy aktív vagyonnal birtak, nem támogattak eléggé.

A fizetéképtelenségek körüli visszaélések megszüntetése és a hitelezőknek a mainál lehetőleg magasabb arányu kielégítése végett a faipari érdekeltek sürgősnek jelzik az új csödtörvény megalkotását, továbbá megemlékezve a munkásbiztosítás súlyos terheiről, fölpanaszolják a bejelentések körüli zaklatásokat, amelyek nemcsak igen nagy külön terhet jelentenek az iparosokra nézve, hanem azonfelül gyakran meg nem érdemelt büntetéseknek teszik ki őket. Valóban ideje volna ezeket a bajokat a munkásbiztosítási törvény reformjával orvosolni.

Az aranyozott lécz-, képkeret- és tükörkeretkészítés köréből rámutatnak arra, hogy az osztrák ipar, amely fejlettsége, munkásállományának bősége és az olcsóbb munkabérek következtében olcsóbban termel, még az osztrák iparosoknak előnyösebb perbeli állása révén is versenyképesebb a hazai iparnál. Ugyanis a magyar gyáros az országon kívül 40 K-án aluli megrendeléseket, amilyenek pedig a keretlécszakmában igen gyakoriak, nem effektuálhat, mert nemfizetés esetén követelését per útján nem érvényesítheti, mivel az ilyen bagatell-ügyekben költségeket nem ítélnék meg a számára. Ezzel szemben az osztrák gyárosnak még ötkoronás rendeltést is érdemes kivinnie, mert per esetén a saját bíróságánál indíthatja meg keresetét. Ezen egyenlőtlen helyzet folytán az ugynevezett kisüzlet, amely pedig igen gyakori és viszonylagosan jobb a nagyüzletnél, a magyar iparra nézve jórészt veszendőbe megy.

Parkétagyártás. Nyersanyagban, szemben az előző évben konstatált áremelkedéssel, 1913-ban igen jelentékeny áresés állott be. Az építkezések terén beállott pangás folytán a kereslet annyira megcsappant, hogy az előző évekkal szemben mondhatni majdnem teljesen megszűnt. Hogy ily körülmények közt az árak tovább nem estek, az csak a kínálat csekély voltának tudható be, aminek pedig az a magyarázata, hogy a nyersanyagtermelők az 1913. évi termelésüket még az előző évben lekötötték és így a készleteknek

nagyobbmértvű fölszaporodása nálunk csak az 1914. évre várható. Jelentékenyen befolyásolta azonkívül a nyersárupiacz alakulását a többi európai állam szükségletének apadása, amennyiben a külföld építkezésében megközelítőleg ugyanolyan pangás észlelhető, mint nálunk. Hozzájárul ehhez az orosz és japán nyersárúnak évről-évre emelkedő versenye. A jelentés évében a japán áru nagy mennyiségben került a világpiacra és különösen Franciaországban és Belgiumban igen érzékenyen sújtotta kivitelünket, sikerrel versenyezve azzal ugy mennyiségben, mint minőségben és különösen árban.

A *gyártást* illetőleg kiemeljük, hogy az év első felében gyáraink legnagyobb része még teljes üzemet tartott fenn az előző évben megkezdett és 1913-ban befejezett építkezések szükségletének kielégítése végett. Az év második felében azonban a gyárak egy része az üzemet teljesen beszüntette, más része felére vagy negyedére redukálta.

Az *értékesítés* az előző éviéknél csak mintegy 8⁰/₀-kal alacsonyabb árakon volt eszközölhető. Ezzel szemben, mint örvendetes jelenség említendő meg, hogy a követelések biztonsága szempontjából a piac megtisztult és majdnem abszolút egészségesnek mondható; inszolvenziákból eredő károsodások a szakmát alig érték. Ez a fejlemény az építőipar sajátos viszonyaiban leli magyarázatát, mert a gyengébb építési vállalkozókat már az előző évben, amikor azok az építkezések megkezdettek, amelyeknél a parkétszükséglet 1913-ban vált volna esedékessé, a hitelnyújtásnál a pénzüintézetek által szigoruan bíraltattak és megrostáltattak.

A hazai parkétszükséglet az előző évivel szemben körülbelül 40⁰/₀-kal kisebbedett. Szakszerű becslés szerint azonban az 1914. évre még további jelentékeny visszaesés várható s az 1914. évi magyarországi parkétszükséglet alighanem az 1913. évinek csak mintegy 30⁰/₀-át fogja kitenni.

A *kiviteli üzlet* alakulását illusztrálják a következő adatok: *Ausztriában*, melynek szükségletét, mondhatni, felerészben a hazai parkétagyárosok fedezik, a forgalom mennyiségileg körülbelül 80⁰/₀-ára rugott az 1912. évinek. Az 1914. évre azonban még jelentékenyebb visszaesést helyeznek a szakkörök kilátásba s becs-

lésük szerint ezen év szükséglete az 1912. évinek 50%-ára fog redukálódni. Az árak 1913-ban körülbelül 6%-kal csökkentek.

Olaszország, mely vámmentesen bocsátja be parkétatermékeit, de éghajlata folytán aránylag csekély mennyiségű parkétát fogyaszt, az 1913. évben a legminimálisabb szükséglettel szerepelt. E részből a szakkörök az 1914. évre némi javulást várnak. Megjegyzendő azonban, hogy olaszországi parkétakivitelünk szempontjából elsőrangú fontossággal bír a vámmentességnek a jövőre való biztosítása. Ezért szükséges, hogy a vámszerződés legközelebbi megújítása alkalmával a mai helyzeten semmi körülmények között ne engedjünk változtatni és hogy az olasz parkétagyárosoknak már most jelentkező védvamos törekvéseinek sikeres érvényre emelkedése megakadályoztassék. *Egyiptomban*, ugymint az előző évben, a kereslet csaknem teljesen szünetelt. *Argentína* szükséglete állandóan nagy. E szükségletnek azonban az 1913. évben is csak kis részét tudtuk ellátni, legfőképp abból az okból, mert mint már tavaly is említettük, a szállítási viszonyok tekintetében a többi exportáló államokkal szemben, mint aminők például Olaszország, Németország, Belgium, valamint az Amerikai Egyesült-Államok, tetemes hátrányban vagyunk.

Angolországban, ahova parkétatermékeink vámmentesen jutnak be, ahol azonban parkéta helyett igen nagy mértékben alkalmaznak más fanemeket padozatul, az 1913. évben némileg sikerült kibővíteni összeköttetéseinket.

Törökország szükséglete majdnem teljesen szünetelt, *Bulgária* igen kis tételt vásárolt, míg *Spanyolországot* a külföld — különösen Japán — teljesen elhódította előlünk.

Szerbiából alig volt valami kereslet. Az 1914. évre azonban a szakkörök kedvezőbben ítélik meg a helyzetet, ez ország pénzvizonyainak láthatólag elég kedvező voltára és az építkezés megindulására való tekintettel. (??)

Boszniába való kivitelünket majdnem lehetetlenné teszi a példátlanul magas vasuti fuvardíj. Bosznabródból Szerajevóba a parkéta vasuti díjtétele 100 kg-ként 312 fillér, úgy hogy még Délamerikába is olcsóbban lehet a parkétát szállítani, mint a közjogilag hozzánk tartozó Boszniába. Megjegyzendő, hogy a föntjelzett vonalon visszafelé, vagyis Szerajevóból Bosznabródba

ugyanazon áru szállítása csak 138 fillérbe kerül. Ezen tarthatatlan állapot miatt, mint értesülünk, már több helyről felszólalás történt, illetékes helyen azonban eddig eredmény nélkül. Kivánatos volna, hogy panasz tárgyává tett tarifális anomáliák megszüntetessenek és a bosnyák vasutakon a parkéta számára méltányos fuvardíjtétel biztosítsák.

A parkéta kivitelét *Németországba, Franciaországba, Belgiumba*, valamint *Svájcba* a magas védvám akadályozza. Nyersáru csak redukált mennyiségben volt elhelyezhető ezekben az államokban. Németországot illetőleg a szakmabeli gyáros körök keserűen panaszozzák, hogy bárha szövetségesünk és az irántunk való politikai és gazdasági barátságot onnan minden alkalommal hirdetik, ez a nagy barátság a kereskedelmi és vámpolitikában nem nyer megnyilvánulást. Erélyesen sürgetik, hogy a legközelebb nyújtandó kereskedelmi és vámszerződésben a parkétatermékeknek Németországba való vámmentes bevitelére feltétlenül kieszköztessék.

A kivitel megnehezítő körülmény gyanánt fölemlítik továbbá az érdekelt üzleti körök, hogy a tengerhajózási társulatok az idevágó intézkedéseknél nem gondolják minden esetben kellőképen az exportáló köröknek az érdekeit. Előfordult például, hogy a díjtételt előzetes publikálás nélkül 10%-kal felemelték. Az eladások túlnyomórészt előzetes kötések alapján történvén, gyáraink e többköltséggel már nem kalkulálhattak. Egyik további baja a tengeri szállításnak, hogy a hajózási társulatok az átvett darabszámért szavatosságot nem vállalnak.

A *munkáviszonyok* békések voltak. Egyes gyárak kénytelenek voltak munkásaiknak majdnem $\frac{3}{4}$ -részét elbocsátani s a megtartott $\frac{1}{4}$ -részét is csak áldozatokkal tudták foglalkoztatni. Mások a munkáslétszámuk 30%-os apadásáról tesznek jelentést.

Másrészről még a következőket jelentik a parkétagyártás 1913. évi viszonyairól:

A súlyos gazdasági válság teljes vehemenciával sújtotta iparunkat. Az építési tevékenység nagy hanyatlása folytán a magyar parkétagyárak kénytelenek voltak üzemüket mintegy felére redukálni, amint az 1913. évi eladások is alig felét teszik az 1912. évinek. Minthogy ezenkívül a gyárak 1912. évről 1913. évre

jelentékeny nyers- és készárukészletekkel mentek át, az 1913. év az egész vonalon jelentékeny veszteségeket eredményezett.

A kedvezőtlen piacz- és hitelviszonyok erős kamatveszteségeket okoztak, de válságot nem idéztek elő, ami annak köszönhető, hogy a magyar parkétagyárak nagyobbára erős kezekben vannak.

Munkásokban nem volt hiány és a közlekedési eszközök is kellő mértékben állottak rendelkezésre.

A belföldön az osztrák szakmabeli ipar versenye minimális, mert nyersárúját legnagyobbbrészt Magyarországon szerzi be és így az osztrák gyárak földrajzi fekvésüknél fogva csak néhány határszéli megyében játszhatnak némi szerepet. Vámkülföldi verseny pedig e cikkben nem fordul elő.

Az export a külföldön is megnyilvánult súlyos gazdasági válság következtében lényegesen hanyatlott. Azonban rendes viszonyok mellett is hanyatlás állott volna be. Ugyanis legnagyobb kiviteli piacza a magyar gyáraknak Ausztria. Az osztrák versenyvállalatok pedig, mint említettük, eddig nyersárusükségletük legnagyobb részét Magyarországon voltak kénytelenek fedezni. Ujabbban azonban az osztrák gyárak mind több és több nyersárut hozatnak Oroszországból, amitől a magyar gyárak a tarifális disparitás miatt el vannak zárva. Ugyanis míg a granicza—wieni viszonylatban a fuvardij 129 korona, az a granicza—budapesti viszonylatban 207 koronára rug. Ez okból az érdekeltek kívánatosnak jelzik, hogy az oroszországi nyersárubehozatal lehetővé tétessék tarifális intézkedések által, mivel ilyenek híján az egyre nagyobbodó orosz nyersárutermelés egyenesen és kizárólag az osztrák gyárak részére biztosítatik, ami azt jelenti, hogy ezáltal a magyar gyárak osztrák kivitele fokozatosan, de biztosan elenyészni fog.

Az egyéb külföldi és különösen az egyre rohamosabban növekvő délamerikai szükségletre való tekintettel erélyes intézkedések szükségesek oly irányban, hogy a magyar gyárak ne legyenek kiszolgáltatva az osztrák hajózási vállalatoknak, amelyeknek díjtételei dupláját teszik a külföldi versenyvállalatok által az ő hajózási vállalataiknak fizetett fuvardijaknak.

Furnirgyártás. Ez az iparág is mostoha üzletévről számol be. Az üzleti forgalom csökkent, a fizetésképtelenségek száma pedig erősen növekedett.

Ami a belföld ellátását illeti, e téren a hazai ipar az elmúlt évben is erős külföldi versenyrel állott szemben. A furnirgyártásban leginkább idegen földrészek faanyaga dolgoztatván föl, a külföldi cégek a nyersanyagot sokkal előnyösebben tudják beszerezni, mint a hazaiak s különösen áll ez a német gyárokra, melyek Hamburghoz, a furnirgyártásra szolgáló fának legfőbb európai piaczához, már geografiailag is előnyös helyzetben vannak. Ezenkívül a külföldi furniripar versenyképességét nagyban előmozdítja az a körülmény, hogy a legfontosabb furnirtermékek a vámtarifának az üzleti körök nézete szerint hibás intézkedése és helytelen magyarázata következtében vámentesen hozhatók be a szerződéses vámterületre. Ennek, valamint a nyersanyagbeszerzés körül élvezett előnynek tulajdonítandó, hogy nálunk tulnyomórészt külföldi furnirok dolgoztatnak fel. A szakkörök nézete szerint e tekintetben csak a vámtarifa revíziója s a furnir számára megfelelő vám statuálása által volna a helyzet a hazai ipar érdekében megváltoztatható.

Az a visszásság, hogy oly fontos árucikk, mint a furnir, vámentességet élvezzen, egyik szakmabeli cég közlése szerint annak tulajdonítandó, hogy a vámtarifa megalkotása idejében 2 mm-es vastagságon felül furnirokat egyáltalában nem lehetett előállítani, minek folytán a vastagság az árufaj jellemzésére alkalmas volt és vastagabb furnirok elvámolására szükség és lehetőség még nem volt meg. Ezidőszerint azonban, amidőn az összes furniroknak körülbelül a fele — az ugynevezett „blindfurnirok” — 2 mm vastagságon felül használatnak fel és ugyanoly módon állítatnak elő, mint annak idején a vékonyabbak, a vámtarifának az a rendelkezése, amelynek értelmében csak a 2 mm-es vastagságig sujtatnak a furnirok vámmal, a hazai iparnak a legnagyobb károkat okozza. Ezért a szakkörök egyértelműen sürgetnek oly intézkedéseket, amelyek alapján a külföldi, legfőképp a német furnirtermékek behozatala megfelelő vámmal visszaszoríttassék.

Örvendetes tényként említendő meg, hogy gyáraink Ausztriában versenyképesek és oda számottevő mennyiségű árut exportálnak. A Balkánra irányuló kivitel a háboru megakasztotta. Németország, ugy szintén a többi számbajövő vámkülföld magas vámmal zárkózik el exportunk elől.

Láda- és fadobozgyártás. Szemben az 1912. évi elég kedvező

üzlettel az 1913. évben, elejétől végéig a lehető legkedvezőtlenebb alakulásokról kell beszámolnunk. A szükséglet az előző évhez képest mintegy 20—30%-kal csökkent s a helyzetet élénken illusztrálja három kisebb-nagyobb ládagyártó cégnek ez év folyamán történt megszűnése. A faárak, daczára a csekély keresletnek, ismét megszilárdultak s ez az áremelkedés a ládagyártás nyersanyagát naponként körülbelül 100 koronával megdrágította. Emellett pedig a szakma körében ismét olyan éles verseny folyt, hogy a termelési költségek emelkedésének a vevőkre való áthárításáról szó sem lehetett. Az egészségtelen verseny főoka, hogy a vasuti fuvardíjak tulságos drágasága miatt a budapesti láda- és fadobozgyárosok vidékre nem szállíthatják készítményeiket s hogy utóbbiak jóformán kizárólag a budapesti piacra vannak utalva. Ujabbán érezhető versenyt okoznak a szakmabeli cégeknek a fatermelők, akik most már nemcsak deszkát szállítanak az egyes vevőknek, hanem kész ládarészeket is, amelyekből a fogyasztók maguk házilag állítják elő a ládákat. Különösen említésre méltó a főváros által beraktározási czélokra bérbeadott közraktárakban folyó ilyen ládarészekből való ládagyártás, amely miatti panaszukról már az 1912. évi jelentésünkben megemlékeztünk s amely 1913-ban is a fővárosi ládagyártásnak igen nagy károkat okozott. Ujabbán is panaszkodnak amiatt, hogy nemcsak a helybeli, hanem az osztrák cégek is műhelyt nyitottak a közraktárban és ott házilag készítik saját számlájukra ladaszükségletüket. Ezekben a saját szükségletre dolgozó házi üzemekben 100—150 ladaszegező munkás van foglalkoztatva és a budapesti szakmabeli iparosok, akik mindenféle adót fizetnek és sokféle más terhet viselnek, igen nehezen érzik legális kereseti alkalmatosságaiknak megcsappanását.

A keletre irányult csekély kivitel csak kárral járt, mert a követelések mindezideig nem folytak be. A munkásviszonyok, valamint a munkabérek változatlanok maradtak.

Hordógyártás. A kádáripár helyzete ismét a lehető legkedvezőtlenebb volt. A rossz bortermés következtében borhordókat egyáltalán nem kerestek s ezekben üzlet alig mutatkozott. A sörhordók készítésével foglalkozó gyárak pedig oly kevésbé voltak foglalkoztatva, hogy többnek üzeme az év folyamán 3—4 hónapon át is jóformán szünetelt. A csekély kereslet folytán a drága

dongafaárak mellett is hordókat csak igen nyomott áron lehetett eladni.

Ez a rossz üzletmenet okozta, hogy az országban ismét több kádáriparos fizetéseképtelenné vált, egyesek pedig egészen megszüntették üzemüket.

A balkáni háboru folytán a borkivitel a balkáni országok felé is elakadt, csak Romániába lehetett a szüreti idő alatt némi mennyiségű borhordókat eladni és szállítani, ezt is főleg csak a határos erdélyrészi vármegyékből.

A szakkörök részéről felpanaszolják, hogy a hazai hordókészítők eme csekély foglalkoztatása és az alacsony hordóárak daczára mégis akadt több nagyobb belföldi sörgyár, mely a hazai ipar mellőzésével külföldről hozatott hordókat. Ez az eljárás, a hazai hordógyártás előrehaladottságát tekintve és az olcsó árak mellett, teljesen megokolatlannak látszik és annál súlyosabb megbirálás alá esik, mert jelentés szerint nyilvános számadásra kötelezett s állami adókedvezményben részesülő vállalatok követték el azt.

Ebben a szakmában is, mint általában panaszkodnak, hogy a betegsegítés és a baleset elleni biztosítás magas járuléka súlyosan terheli az ipart.

Butoripar. E szakmának az 1912. évben konstatalható volt válságos helyzete az 1913. évben sem javult meg, ellenkezőleg még súlyosabbá vált. A butoripari termelés kisebb volt az előző évinél, a termelt árunak csak egy része volt értékesíthető s a vevőre talált mennyiségek értéke nehezebben s több veszteség mellett folyt be, mint az előző években. Ilyenformán ennek az iparágnak a gazdasági állapota az előző évekhez képest lényegesen rosszabodott. Kifejezésre jutott ez a szokatlan nagy terjedelmű üzemkorlátozásokban és munkáselbocsátásokban, valamint nagyszámú iparbeszüntetésekből.

Az 1913. évi kedvezőtlen üzletmenetnek a faiparra vonatkozólag általánosságban kifejtett okai mellett a fabutorszakmát illetőleg különösen a belföldi fogyasztás nagymérvű megcsappanása, azonkívül a keletről várt megrendelések elmaradása emelendő ki.

Továbbá ezuttal is nagy károkat okozott a hazai butoriparnak az osztrák verseny, amelynek nyomása az amugy is súlyos viszonyok közepette kétszeresen volt érezhető. Butorokban Ausztria és

Csehország ismét oly olcsó árukkal lépett versenybe, amelyek mellett a szolidabb kivitelű és már azért is drágább magyar készítmények csak igen nehezen érvényesülhettek. A vámkülföldi versenye inkább csak egyes speciális cikkekben volt érezhető így nevezetesen a szakkörök jelentése szerint boltkapuzatokban és boltberendezésekben elég számottevő volt az angol és német behozatal. A nyersanyag drágasága és a kellőképp kiszáradt jóminőségű faanyag hiánya, amelyek miatt a szakmabeli vállalatok jórészt a fakarteltt okolják, ebben az évben is igen hátrányosan befolyásolták az üzletmenetet; ezenkívül bénítólag hatott a butorok forgalmára a vasuti mellékilletékeknek 1913-ban keresztülvitt nagymérvű felemelése.

A mostoha viszonyok közepette a szakma kisiparosai amiatt is panaszkodnak, hogy a közszállításoknál a nagyipar, sőt kereskedelmi jellegű vállalatok által háttérbe szoríttatnak s hogy a közszállításoknál szokásos eljárás és feltételek, nevezetesen a magas bántapénzek a kisipart elzárják a közszállításokban való részvételtől, illetőleg csak közvetítők révén engedik az azokban való részesedést. A kisiparosok a sérelmük orvoslására azt kívánják, hogy a közszállítások monopolizását elkerülendő, egyes szállítások, illetőleg munkák felosztva, közvetlenül a kisiparosoknak adassanak ki. Egyik oldalról a belföld beutaztatásának olcsóbbá tétele és megkönnyítése céljából a III. kocsiosztálynak a gyorsvonati forgalomban való teljes mértékű kiterjesztését sürgetik és arra utalnak, hogy a jelenleg III. osztálylyal ellátott próbavonatok mind olyan időben közlekednek, amikor a kereskedelmi utazók azokat nem használhatják.

A kiviteli üzlet, amelynek lehetőségeit a nyersanyag drágasága eleve megszükiti, az elmúlt esztendőben sem tudott fejlődni. Ennek oka a szakkörök közlése szerint főképp a vasuti díjtételek tulságos magasságában rejlik, amely az Ausztriába való kivitelnek is útját állja. Főlemlítik, hogy például bizonyos cikkek számára Innsbruck vagy Salzburg mint kiviteli piacok szerepelhetnének, de ezeket a helyeket a magyar butoripar a túlnagy szállítási költségek miatt nem keresheti fel. A szakkörök állítása szerint egy-egy métermázsas butornak vasuti fuvardíja Budapestről az említett helyekre több mint a vasuti és hajófuvar Budapestről Konstantinápolyig. Másrésztől megjegyzendő, hogy azzal a szerény kiviteli lehetőséggel, amely

Ausztria irányában a magyar butoripar részére mégis fennáll, utóbbi annál szivesebben él, mert Ausztriának a fizetési viszonyait aránylag kedvezőbbnek tartják és mert ott a perlés és végrehajtás olcsóbb és gyorsabb, mint idehaza. Az Ausztriába irányuló kiviteli üzletnek további előnyére válik, hogy odaát a kényszeregyezség intézménye létesítve és törvényesen szabályozva van már. A Balkánra az elmúlt évben a háborus állapotok miatt az export ki volt zárva.

Az 1913. évi behozatalt és kivitelt, szembeállítva az előző évek megfelelő adataival, az alábbi táblázat mutatja be teljes összegek szerint és az Ausztriára eső rész elkülönítésével.

Magyarország *külforgalma fabutorokban*, hajlított butorok nélkül, de beleértve a jég- és sörszekrényeket, söntésasztalokat, billiárdasztalokat és templombutorokat, a legutolsó nyolcz év alatt a következőkép alakult:

Magyarország butor-behozatala :

Év	Összesen		Ebből esik Ausztriára	
	menyiség <i>q</i>	érték 1000 K	menyiség <i>q</i>	érték 1000 K
1906	59.116	19.709	57.369	19.147·4
1907	65.014	21.900	63.016	21.239·1
1908	62.106	21.037	60.258	20.392·6
1909	62.348	21.045	59.805	20.172·8
1910	76.336	27.462	71.987	25.848·1
1911	89.770	30.487	81.991	27.664·9
1912	95.529	24.642	87.286	21.643·3
1913	77.672	19.917	71.748	17.711·5

Magyarország butorkivitele :

Év	Összesen		Ebből esik Ausztriára	
	menyiség <i>q</i>	érték 1000 K	menyiség <i>q</i>	érték 1000 K
1906	19.283	2.607	15.675	2.120·6
1907	20.252	2.920	16.342	2.367·9
1908	20.562	2.973	16.821	2.428·7
1909	24.574	3.513	20.900	3.009·2
1910	27.679	4.115	22.351	3.349·0
1911	32.782	4.772	26.459	3.866·3
1912	33.782	4.912	28.301	4.122·3
1913	31.662	4.649	28.874	3.811·1

Munkáshiány a kedvezőtlen üzletmenet mellett természetesen nem volt, sőt mint már említettük, a vállalatoknak meglevő munkásaik foglalkoztatása sok gondot adott. A munkabérek azonban a nagy munkakinálat mellett sem hanyatlottak és egyes czégek a munkásoknak a lakás- és élelmiszerdrágaságból eredő elégedetlenségének növekedéséről tesznek említést. A fővárosi vállalatok köréből azt a megfigyelést közlik, hogy a szakszervezetek a Budapesthez közelfekvő helyiségekben nem tudván olyan befolyást gyakorolni, mint a fővárosban, amazokban a munkabérek alacsonyabbak, minek folytán a főváros környékén megtelepedett kisipar a fővárosinak erős versenyt támaszt. A munkásbetegségélyző és balesetbiztosító pénztáraknak költséges és az iparosokra nézve igen sok zaklatással járó adminisztrációja és e pénztáraknak sokszor vexatorius eljárása miatt a butorszakmában a panaszok napirenden vannak.

Hajlítottfabutorok. E szakma képviselői is a folytatólagos balkán háboru következtében fokozott pénzdrágaság, a nagyszámu fizetésképtelenségek és az üzleti forgalomnak megbénulása miatt panaszkodnak. Az üzlet a pangás jegyében indult meg, ami a hazai állandó hadi készenlét okozta bizonytalanságnak tulajdonítható. Fokozta a pangást az áldatlan pénzviszonyokkal kapcsolatban az építkezések szünetelése. Csupán az év második felében voltak lassu javulás jelei észlelhetők, azonban még hosszú időre lesz szükség, hogy a szenvedett károk csak részben is megtérüljenek.

Külön említést érdemlő jelenség volt az elmúlt évben a fogyasztás nagymérvű megcsappanása. A kereslet hiánya miatt a legfontosabb piacok meddők voltak és ez a körülmény azokon a vidékeken és országokban, amelyeket a válság nem érintett közvetlenül, igen heves versenyt idézett elő. Az árak eddig nem ismert alacsony fokra szálltak és mivel szinte lehetetlen az üzemetek még jobban redukálni, mint ahogyan ez a kereslet hiánya miatt máris megtörtént, alig van kilátás arra, hogy ezen a téren belátható időn belül lényeges javulás álljon be.

A nyomott árak a szakmát annyival sulyosabban érintik, mert az előállítási költségek továbbra is emelkedő irányzatot mutatnak.

Hátrányos volt a *belföldi* forgalomra az egyes vidékeket ért elemi csapások sulya is.

A *kontinentális külföldön* hasonló volt a helyzet s különösen Németországban, Franciaországban és Belgiumban, tehát azokban az országokban, amelyekben a pénzválság a legnagyobb volt, az üzleti forgalom csökkenése igen nagy mértékben vált érezhetővé.

Törökországgal az üzleti forgalom a háború ideje alatt nem szakadt meg teljesen, azonban a fogyasztás természetesen igen csekély volt. Különösen kiemelendő, hogy török részről a háborús zavarok egész ideje alatt a fizetések normális módon eszközöltek és hogy halasztás iránti igények alig fordultak elő.

A *Balkán-államokban* csak a békekötés után vette kezdetét az üzleti élet. Amennyire a békekötés óta eltelt rövid időben meg lehet itélni, a fogyasztás Romániában és Bulgáriában kielégítő módon fejlődik és a prolongált kinnlevőségek is lassan-lassan befolyanak. Szerbiában azonban még mindig barátságtalan hangulat uralkodik a monarchia iránt és azért, a régi üzleti összeköttetések megújítása sok nehézségbe ütközik. (!)

Míg Európában az év második felének kezdetén az általános feszültség enyhült, a tengerentuli piacokon a retentő pénzdrágaság pusztító hatása csak akkor kezdett mutatkozni.

Kiváltképen *Argentínában* volt a bankok hitelmegvonásának válságos jellegű hatása, kapcsolatban sok fizetéképtelenséggel. Utóbbiak következménye az volt, hogy a bankok még szigorubb magatartást tanusítottak, ami némely kontinentális exporteurtnak érzékenyen érintett. Az üzleti élet Argentínában az év közepe óta, mondhatni, teljesen pang; a raktárak olyannyira túl vannak tömve, hogy a még mindig tartó nehézségek megszűnése után is csak sokára várható újra a normális üzleti forgalom helyreállta.

Braziliában a múlt év közepe óta az Argentínához hasonló, sőt amennyire lehetséges, még nehezebb válság előtt áll. A kávé és gummi árának hirtelen esése oly pusztítólag hatott az ország jólétére, hogy az ottani közgazdaságnak minden részében való megrendüléséről beszélnek. Amennyiben a kávé ára emelkednék, az általános helyzet minden valószínűség szerint rövidesen szintén megjavulna; a hajlítottbutorkivitelünk számára azonban ezt az országot jóformán elveszettnek tekintik.

Mexikó a harmadik nagy veszteségi tétel, amelyet a hajlítottbutorszakma a tengerentuli forgalomban szenvedett, az előbbiektől.

nél nem kevésbé súlyos veszteségként. A forradalmi mozgalmak és a guerilla-háboru meg nem szűnése oly foku bizonytalanságot és a közhangulat oly mérvű megfélemlítését eredményezte, hogy a kereskedelem hónapok óta teljesen szünetel. Mivel ily körülmények között az ország belviszonyainak megszilárdulásáról szó sem lehet és mivel alig remélhető, hogy a jelzett zavarok rövid időn belül megszűnjenek, hajlítottbutorkivitelünk számára a legközelebbi jövőre való kilátások itt is igen rosszak.

Az *Amerikai Egyesült-Államokban* a tarifarevizió körül hónapokig tartó tárgyalások igen ártottak az üzletnek. A vevők a hétről-hétre várt döntésre való tekintettel bevásárlásaikat mindig későbbi és későbbi időpontra halasztották s végül is az üzletek nagy része megkötetlen maradt. A reformok keresztülvitele óta viszont a pénzviszonyok oly kevésbé kielégítőek az Unióban, hogy ez az odavaló kiviteli üzlet fellendülésének útját állta.

KÜLÖNFÉLÉK.

Lászlóffy Gábor †. Lapzártakor értesülünk, hogy *Lászlóffy* Gábor miniszteri tanácsos, az Országos Erdészeti Egyesület régi alapító és választmányi tagja, 61 éves korában Budapesten elhunyt. Szomorodottan adunk a magyar erdészet ezen újabb veszteségéről hírt, fentartva magunknak, hogy a boldogult kartárs érdemeire és életrajzi adataira legközelebbi füzetünkben visszatérhessünk.

Az Országos Erdészeti Egyesület adományai. Ugy véljük, hogy az Országos Erdészeti Egyesület tagjai kivétel nélkül helyesléssel veszik tudomásul, hogy az egyesület elnöksége a bevonult katonák hátramaradott családjait segélyező alapnak és a Magyar Vörös Kereszt Egyesületnek 1000—1000 K-t adományozott.

Körmöczbánya sz.k. főbányaváros erdészeti személyzete az új szabályrendelet szerint az eddigi erdőmester, főerdész és erdész helyett ezentul a VIII. fizetési osztályba sorozott erdőügyi tanácsnokból, két a IX. fizetési osztályba tartozó erdőmesterből és egy a X. fizetési osztályba sorozott erdőtisztből fog állani.